

ΟΙ ΑΝΤΙΔΕΞΙΕΣ ΣΥΣΠΕΙΡΩΣΕΙΣ ΚΑΘΗΛΩΣΑΝ ΤΑ ΔΥΟ Κ.Κ.

Μετά το πρόσφατο εκλογικό αποτέλεσμα, πιστεύετε ότι υπάρχουν κάποιες προϋποθέσεις για να ξεφύγει η Αριστερά από τα όρια στα οποία έχει καθηλωθεί από το 1974 και δώθε; Γενικά, πού πάει η ελληνική Αριστερά;

Θα μιλήσω για το διάστημα μετά τη δικτατορία. Τρία είναι τα σημαντικά γεγονότα: Το πρώτο, η πτώση της δικτατορίας, το δεύτερο, η είσοδός μας στην ΕΟΚ και το τρίτο, η ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας σε μεγάλο βαθμό. Και τα τρία είχαν καταλυτική σημασία για την πολιτική οργάνωση του τόπου.

Πριν από τη δικτατορία και για πολλές δεκαετίες, υπήρχε ένα κόμμα της Δεξιάς, το οποίο συντηρούσε και αναπαρήγε τον λεγόμενο ελληνικό κοινωνικό σχηματισμό, χρησιμοποιώντας τον καταπιεστικό μηχανισμό του κράτους, δηλαδή φακέλους, εξορίες, διακρίσεις των πολιτών ανάλογα με τα φρονήματά τους κ.λπ.

Μετά τη δικτατορία, επειδή συντελέστηκαν τα τρία γεγονότα που ανέφερα παραπάνω, εκσυγχρονίστηκε πρώτα απ' όλα η πολιτική οργάνωση του τόπου μας. Άρχισε να λειτουργεί η αστική δημοκρατία, όπως στην Ευρώπη εδώ και 100 χρόνια. Δηλαδή δημιουργείται μια πολιτική οργάνωση, στην οποία θα υπάρχουν δύο, κυρίως, αστικά κόμματα, που θα εναλλάσσονται στην εξουσία και θα κάνουν εκσυγχρονισμούς και μεταρρυθμίσεις

ΠΟΥ ΠΑΕΙ Η ΑΡΙΣΤΕΡΑ; Έρευνα της Ελευθεροτυπίας, με σειρά συνεντεύξεων. Η συνέντευξη του Σ. Καράγιωργα στον Γ. Καρελιά την 1-7-1985, με τίτλο, «Οι αντιδεξιές συσπειρώσεις καθήλωσαν τα δύο Κ.Κ.».

για να διατηρούν τον κοινωνικό σχηματισμό. Αλλά οι εκσυγχρονισμοί που θα κάνει το καθένα, επειδή έχουν κάποιο κοινωνικό κόστος και επιπτώσεις σε ορισμένες κοινωνικές ομάδες και τάξεις, αυτές θα βρίσκουν διέξοδο στο άλλο κόμμα. Σημειώνω ότι μετά τη δικτατορία εκσυγχρονίστηκε η Ν.Δ. και δεν είναι η παλιά Δεξιά.

Σας διακόπτω, επειδή κάνατε λόγο για δύο αστικά κόμματα. Άρα να συμπεράνουμε ότι το ΠΑΣΟΚ είναι αστικό κόμμα;

Βέβαια. Το ΠΑΣΟΚ είναι αστικό κόμμα και θα εξηγήσω γιατί παρουσιάζεται σαν σοσιαλιστικό. Αυτό είναι το παιχνίδι. Εκσυγχρονίστηκε ο πολιτικός μηχανισμός κι έγιναν δύο κόμματα, τα οποία θα εναλλάσσονται στην εξουσία για να απορροφούν την κοινωνική δυσαρέσκεια που θα δημιουργεί ο εκσυγχρονισμός. Και τα δύο θα διαχειρίζονται την καπιταλιστική κοινωνία και τα δύο θα κάνουν εκσυγχρονισμούς και μεταρρυθμίσεις του καπιταλιστικού συστήματος για να επιβιώνει και να προσαρμόζεται, όπως γινόταν στις ευρωπαϊκές χώρες για 100-200 χρόνια.

Η εκτίμησή μου είναι ότι το ρόλο του δεύτερου εναλλακτικού αστικού κόμματος τον παίζει το ΠΑΣΟΚ. Όμως το ΠΑΣΟΚ ακολούθησε μια έξυπνη πολιτική για να έχει την αυτοδυναμία και να παίζει αυτό το παιχνίδι. Ποια ήταν αυτή η πολιτική; Εμφανίστηκε σαν σοσιαλιστικό κόμμα, με σοσιαλιστικές διακηρύξεις, με αριστερότροπη φρασεολογία και συνθήματα για να εγκλωβίσει μάζες αριστερών και να έχει αυτοδυναμία.

Τώρα ευθύνη της Αριστεράς, δηλαδή του ΚΚΕ και του ΚΚΕ εσωτ. — αυτά, κυρίως εκφράζουν την Αριστερά— ήταν ότι από την αρχή μπήκαν στο παιχνίδι αυτό που έπαιζε το ΠΑΣΟΚ. Δέχτηκαν ότι είναι αριστερό, σοσιαλιστικό κόμμα, ότι πάει να φέρει την αλλαγή. Κι έτσι είτε έγιναν η ουρά του είτε η κριτική υποστήριξή του. Το ΚΚΕ και το ΚΚΕ εσωτ. όλη αυτή την περίοδο ήταν η ουρά και έκαναν αντιδεξιές συσπειρώσεις, π.χ. το ΚΚΕ εσωτ. με την Εθνική Αντιδικτατορική Δημοκρατική Ενότητα (ΕΑΔΕ). Τι δουλειά είχε; Όλα αυτά ξέρετε τι σήμαιναν; Νομιμοποιούσαν το ΠΑΣΟΚ ως αριστερό και σοσιαλιστικό κόμμα και, επομένως, ο ψηφοφόρος που πήγαινε στο ΠΑΣΟΚ, έλεγε: «Αριστερό είναι κι αυτό το κόμμα, γιατί να μην πάω;» Έτσι το ΠΑΣΟΚ κατόρθωσε ν' απομυζήσει την Αριστερά, να εγκλωβίσει μάζες αριστερών δυνάμεων και να ασκεί, από την άλλη μεριά, την αστική εκσυγχρονιστική του πολιτική. Μάλιστα, στην οικονομία ασκεί μονεταριστική πολιτική, που είναι αντεργατική πολιτική, όπως

ασκεί ο Μιτεράν, ο Γκονζάλες, ο Σοάρες. Αυτά έγιναν μέχρι τώρα. Μάλιστα, με το τελευταίο πυροτέχνημα απομάκρυνσης του Καραμανλή, το ΠΑΣΟΚ εγκλώβισε κι άλλες μάζες αριστερών.

Η πολιτική που ακολούθησε αυτά τα χρόνια ήταν: καθήλωση μισθών και ημερομισθίων για ένα διάστημα με τον «ετεροχρονισμό», άρθρο 4, διατιησίες που δεν αφήνουν τους μισθούς και τα μεροκάματα ν' ανεβούν πάνω από ένα επίπεδο. Και κάτι άλλο: η ΑΤΑ στην ουσία είναι ενδοταξική αναδιανομή του εισοδήματος, δηλαδή μέσα στην ίδια την εργατική τάξη. Παίρνουν από τους μεσαίους και υψηλούς μισθούς και τα δίνουν στους κατώτερους. Δεν είναι η ΑΤΑ διαταξική αναδιανομή του εισοδήματος: Από τα κέρδη του κεφαλαίου στους χαμηλόμισθους. Αυτό θα ήταν σοσιαλιστικό μέτρο.

Όλα αυτά τα μέτρα είχαν δημιουργήσει δυσαρέσκεια στους αριστερούς που ήταν μέσα στο ΠΑΣΟΚ, οι οποίοι άρχισαν να καταλαβαίνουν ότι δεν είναι αριστερό κόμμα. Αυτό που κάνει είναι να διαχειρίζεται την καπιταλιστική κρίση σε όφελος του κεφαλαίου.

Και τότε, ενώ ήταν έτοιμοι να απαγκιστρωθούν από το ΠΑΣΟΚ, ήρθε το πυροτέχνημα της απομάκρυνσης του Καραμανλή και τους εγκλώβισε και πάλι.

Γιατί το λέτε πυροτέχνημα;

Μα γκρεμίζονται τα κάστρα της Δεξιάς, όταν αυτή από 36% που είχε στις προηγούμενες εκλογές φτάνει στο 41%; Έτσι γκρεμίζονται τα κάστρα, με το να ρίξεις ένα σύμβολο;

Κι όμως η απομάκρυνση του Καραμανλή θεωρήθηκε αριστερή κίνηση...

Όχι. Απλώς ήταν μια ιδεολογικοπολιτική παραπλάνηση του κόσμου, όπως είναι οι διακηρύξεις περί σοσιαλισμού. Όπως, για παράδειγμα, η κοινωνικοποίηση. Τι είναι αυτή; Όλοι οι σοσιαλιστές ξέρουν ότι κοινωνικοποίηση πραγματοποιείται στο τελευταίο στάδιο μετάβασης στο σοσιαλισμό, όταν τα μέσα παραγωγής περιέρχονται στα χέρια των άμεσων παραγωγών. Και αυτοί αποφασίζουν τι, πόσο και πώς θα παραχθεί, πώς θα μοιραστεί το πλεόνασμα κ.λπ. Εδώ την απλή τυπική συμμετοχή των εργαζομένων, ως μειοψηφία, σ' ένα συμβούλιο την εμφανίζουν ως κοινωνικοποίηση.

Είναι φοβερή ιδεολογικοπολιτική παραπλάνηση. Μα η συμμετοχή των εργατών στα συμβούλια έχει καθιερωθεί στις αναπτυγμένες καπιταλιστικές χώρες εδώ και χρόνια. Έκαναν σοσιαλισμό;

Λοιπόν, αυτό το «στρίμωγμα» της Αριστεράς έχει άμεση σχέση με το φαινόμενο ΠΑΣΟΚ. Μήπως, όμως, οφείλεται και στη φυσιογνωμία και στο χαρακτήρα των δυο κομμουνιστικών κομμάτων;

Το είπα και πριν. Πρώτα απ' όλα οφείλεται στην πολιτική τους. Αυτά τα κόμματα μεταδικτατορικά έπρεπε να κοιτάζουν το χώρο τους, να καθορίσουν στρατηγική και τακτική για κάποια εναλλακτική πρόταση, την οποία θα πιστέψει ο κόσμος και θα προχωρήσουν μπροστά. Αυτό δεν το έκαναν...

Δηλαδή, είναι αυτό που λέμε, ότι η Αριστερά δεν προβάλλει κάποια πειστική εναλλακτική πολιτική...

Μπορούσε να προβάλλει αλλά δεν είχε τέτοια πολιτική. Έδωσε προτεραιότητα —κι εκεί «την πάτησε»— στον αντιδικτατορικό αγώνα, στην αντιδεξιά συσπείρωση, έγινε ουρά του ΠΑΣΟΚ. Δεν είναι αυτονομία. Δεν επεξεργάστηκε εναλλακτικές λύσεις.

Τελικά το ΠΑΣΟΚ είναι και Αριστερά;

Για να δεις τι είναι ένα κόμμα, πρέπει να κοιτάξεις την πολιτική που ασκεί. Κι αυτή η πολιτική στην περίπτωση του ΠΑΣΟΚ, καθορίζεται από την ηγεμονεύουσα ομάδα, η οποία ασκεί πολιτική διαχείρισης του καπιταλισμού στην Ελλάδα.

Τώρα, ότι στο ΠΑΣΟΚ έχουν εγκλωβιστεί αριστερές δυνάμεις, κανείς δεν το αμφισβητεί. Και μάλιστα σ' όλα τα επίπεδα: ανώτερα, μεσαία και κατώτερα στελέχη και ψηφοφόροι...

Κυρίως ψηφοφόροι...

Βεβαίως. Και ψηφοφόροι και στελέχη. Αλλά η πολιτική και στρατηγική του ΠΑΣΟΚ, που καθορίζεται από την ηγεμονεύουσα ομάδα, είναι πολιτική αστικού κόμματος. Και θέλω να τονίσω ότι οι αριστερές δυνάμεις που είναι στο ΠΑΣΟΚ, δεν μπορούν να κάνουν τίποτα από τα μέσα, ούτε

να την αλλάξουν. Γιατί δε λειτουργούν δημοκρατικές διαδικασίες. Απλώς υποτάσσονται —μοιρολατρικά θα 'λεγε κανείς— στην ηγεμονεύουσα ομάδα. Κι αν φωνάζουν, δεν ακούγεται η φωνή τους...

Ας πάμε τώρα σε ένα άλλο θέμα. Ποιο ρόλο πιστεύετε ότι μπορεί να παίξουν οι ανένταχτοι στο χώρο της Αριστεράς;

Η εκτίμησή μου είναι ότι όλες αυτές οι μάζες, που είναι εγκλωβισμένες στο ΠΑΣΟΚ, αργά ή γρήγορα θα καταλάβουν ότι το ΠΑΣΟΚ είναι αστικό κόμμα και διαχειρίζεται τον καπιταλισμό. Θα το νιώσουν στο πετσί τους αυτό. Και να γιατί: Τώρα βρισκόμαστε στο αποκορύφωμα της οικονομικής κρίσης. Μέχρι τώρα το ΠΑΣΟΚ άσκησε ήπια μονεταριστική πολιτική. Από δω και πέρα θα ασκήσει σκληρή μονεταριστική πολιτική, η οποία σημαίνει: Όχι αύξηση μισθών και ημερομισθίων πάνω από την αύξηση της παραγωγικότητας και των τιμών, περικοπές δαπανών, αύξηση της ανεργίας. Τέτοια πράγματα θα έχουμε από δω και πέρα. Και αυτό θα έχει σαν συνέπεια οι αριστεροί που είναι στο ΠΑΣΟΚ να καταλάβουν, ότι δεν έχουν θέση σ' αυτό. Αλλά πού να πάνε; Στο ΚΚΕ δεν πάνε. Έχει άλλη γραμμή το ΚΚΕ. Στο ΚΚΕ εσωτ.; Παίζει ένα ρόλο, αλλά δεν έχει εμβέλεια. Και μάλιστα με την τακτική που ακολούθησε μετά τη δικτατορία (ΕΑΔΕ, αντιδεξιά συσπείρωση, κριτική υποστήριξη στο ΠΑΣΟΚ) δεν μπορεί να απορροφήσει όλον αυτό τον κόσμο.

Αφού λοιπόν το ΠΑΣΟΚ είναι αστικό κόμμα, αφού το ΚΚΕ δεν έχει δική του εναλλακτική λύση, θα πρέπει να γίνει ένας φορέας που θα οριοθετείται από το ΚΚΕ μέχρι και το κεντρογενές αστικό ΠΑΣΟΚ. Να μπορέσει να απορροφήσει όλον αυτό τον κόσμο και να παίξει ιστορικό ρόλο στον τόπο μας. Μιλάω για ένα κόμμα που θα είναι στον ανανεωτικό αριστερό χώρο.

Ξέρω ότι έχετε επαφές με το ΚΚΕ εσωτ. Μάλιστα, προεκλογικά συζητιόταν έντονα το ενδεχόμενο να είστε υποψήφιος του στην Α' Αθηνών...

Εμείς οι ανένταχτοι είχαμε κάνει συσκέψεις και είχαμε πει ότι θα στηρίζαμε, ο καθένας όσο μπορούσε και όσο ήθελε, τον εκλογικό αγώνα του ΚΚΕ εσωτ. Με ορισμένες προϋποθέσεις: Ότι, δηλαδή, μετά τις εκλογές, θ' αρχίσει μια διαδικασία (συζητήσεις, διεργασίες) για έναν ευρύτερο φορέα της ανανεωτικής Αριστεράς.

Επειδή η μόνη οργανωμένη δύναμη σ' αυτό το χώρο είναι το ΚΚΕ εσωτ., αυτός ο φορέας μπορούμε να πούμε ότι θα έχει ως βάση το ΚΚΕ εσωτ.;

Το ΚΚΕ εσωτ. θα είναι μια από τις δυνάμεις που θα παίζει σημαντικό ρόλο για να γίνει αυτός ο φορέας.

Η κύρια δύναμη;

Δεν μπορεί να πει κανείς η κύρια δύναμη. Βέβαια, είναι η μόνη οργανωμένη δύναμη. Αλλά υπάρχει τόσοσ άλλος κόσμος. Και στελέχη και εν δυνάμει ψηφοφόροι που θα παίζουν ρόλο.

Μπορούμε να προσδιορίσουμε ποια κόμματα, κινήσεις, ομάδες θα περιλαμβάνει;

Δε νομίζω ότι ένας τέτοιος φορέας μπορεί να γίνει σ' ένα γραφείο. Να συναντηθούν μερικοί και να τον φτιάξουν. Θα είναι μια διεργασία επίπονη. Με ανθρώπους που είναι και στο ΚΚΕ εσωτ. και ανένταχτοι και αριστεροί που είναι μέσα στο ΠΑΣΟΚ και ομάδες που κινούνται γύρω από διάφορα περιοδικά θα αρχίσουν συζητήσεις, διεργασίες. Πρώτα από όλα θα γίνουν διεργασίες μέσα στο ΚΚΕ εσωτ. Και πιστεύω ότι τέτοιες διεργασίες θα αρχίσουν να γίνονται και μέσα στο ΠΑΣΟΚ, στις οργανώσεις του, από τα αριστερά στελέχη του.

Μπορούμε να πούμε ότι έχει αρχίσει κάποια διαδικασία;

Έχει αρχίσει...

Και σε ποιο σημείο βρίσκεται;

Πρέπει να αρχίσει ένας διάλογος μέσα στο ΚΚΕ εσωτ. Στα όργανά του, στην κεντρική επιτροπή και τελικά να φτάσει στο συνέδριό του. Από την άλλη μεριά, εμείς οι ανένταχτοι θα ξεκινήσουμε σύντομα μια εξόρμηση για ενημέρωση του κόσμου, με συγκεντρώσεις, άρθρα, ομιλίες.

Και η ηγεσία αυτού του φορέα;

Τώρα με πας μακριά. Όλα αυτά είναι θέματα για συζήτηση.

Χρονικά, μπορούμε να τοποθετήσουμε τη δημιουργία αυτού του φορέα;

Όχι. Μπορεί να είναι σε έξι μήνες, σε ένα χρόνο, σε δυο χρόνια.

Τι εμβέλεια μπορεί να έχει;

Νομίζω ότι σ' αυτήν την τετραετία θα συμβούν πολλά πράγματα. Η πολιτική του ΠΑΣΟΚ θα ξεσκεπάζεται όλο και περισσότερο κι αυτό σημαίνει ότι θα απεγκλωβίζονται μάζες λαού. Μέχρι τώρα το ΠΑΣΟΚ άρμεγε την Αριστερά και ασκούσε δεξιά πολιτική. Από δω και πέρα δεν μπορεί να κάνει το ίδιο. Θα του φεύγει κόσμος από τα αριστερά και θα κάνει ένα από τα δύο: Ή θα πηγαίνει περισσότερο δεξιά για να παίρνει δεξιούς ψηφοφόρους ή θα γίνονται ανακατατάξεις στην κορυφή της ΝΔ και του ΠΑΣΟΚ, για τη δημιουργία νέων σχηματισμών που θα διαχειρίζονται την εξουσία.

Επομένως αυτές οι μάζες που θα απεγκλωβίζονται, πού θα πάνε;

Η εκτίμησή μου είναι ότι θα πάνε στο νέο φορέα. Είναι η φυσική τους θέση.

Αυτός ο φορέας θα είναι σοσιαλιστικός;

Βεβαίως. Σοσιαλιστικός, στην ευρύτερη Αριστερά. Στόχος πρέπει να είναι η δημιουργία ενός κόμματος που θα οργανώσει ιδεολογικοπολιτικά τον κόσμο. Θα έχει και εναλλακτικές λύσεις, αφού μελετήσει την πολιτική και οικονομική πραγματικότητα. Αλλά δε θα κάνει δουλειά μπαλκονιού. Δε θα λέει συνθήματα και υποσχέσεις.

Θα είναι κόμμα εξουσίας;

Δε θα πάει να πάρει αύριο το πρωί την εξουσία. Άλλωστε, ένα σοσιαλιστικό κόμμα δεν επιδιώκει να πάρει την εξουσία στην κρίση του καπιταλισμού. Τι να την κάνει; Να εφαρμόσει αύριο το μονεταρισμό;